

LUSTRUMBOEK PLEKGEBONDEN BOUWEN AAN DE BINNENSTAD

De stichting Vrienden van de stad Groningen geeft ter gelegenheid van haar 30-jarig bestaan een boekje uit. Over (ge)bouwen in de binnenstad uit deze periode én over zichzelf.

▲ *Plekgebonden bouwen aan de binnenstad van Groningen*, heet het lustrumboek van de stichting Vrienden van de stad Groningen.

Vrienden niet overal tegen

Frits Poelman

GRONINGEN De stichting Vrienden van de stad Groningen probeert in haar lustrumboek een hardnekkig misverstand weg te nemen. In tegenstelling tot wat je nog wel eens hoort, is de stichting is namelijk niet altijd overal tegen. Schrijft samensteller Jan Giezen.

Hij komt tot die conclusie na het doornemen van alle edities van het stichtingsorgaan uit de eerste dertig jaar – de Vriendenbulletins. Hij ontdekte veel positivisme („We pleiten voor evenwicht, maar zijn niet bang voor vernieuwing”) en volgens voorzitter Thomas Sleyfer is dat ook echt zo. Vrienden spreken bijvoorbeeld lovend over het Groninger Museum.

„Het museum schrijft architectuurgeschiedenis en past wonderwel in de stedenbouwkundige structuur langs het Verbindingskanaal. Over vijftig jaar springen de Vrienden voor het gebouw in de bres”, aldus Vriend Piet Spijk in 2004.

Sleyfer voegt er eerlijkheidshalve mondeling aan toe dat er wel iets tussen de Vrienden en het museum is geweest. „Oorspronkelijk zouden er op de singel ook nog twee gebouwen komen tussen de Ubbo Emmiusstraat en de brug. Dáár waren we wel tegen.”

Dat is volgens Sleyfer precies wat de Vrienden altijd proberen te doen: een bouwplan of een gebouw beoordelen ten opzichte van z'n omgeving. Het is niet voor niets de titel van het boekje: *Plekgebonden bouwen aan de binnenstad van Groningen*. Voor de Vrienden is dat het gebied binnen de oude stadswallen.

Daar is heel wat gebouwd sinds 1981, toen de stichting werd opgericht 'om tegengas te geven aan het ongebreidelde, ongenueanceerde en vaak ongemotiveerde vooruitgangdenken in onze mooie stad' (schreef Gerard Offerman later).

Volgens Giezen blijft het enthousiasme niet beperkt tot het museum. Zo krijgt architect Grassi een grote pluim voor zijn Openbare Bibliotheek aan de Oude Boteringestraat, en omdat zijn werk altijd aansluit bij de bestaande stad. De vele voorbeelden van hergebruik van oude panden, bijvoorbeeld rond de Oosterhaven, zijn de Vrienden zeer naar de zin. Volgens hun bulletin gaat het nieuwe Vindicatgebouw een liefdevolle relatie aan met zijn omgeving. En passen ROEZ en IBM (Albert Heijn) aan het Gedempte Zuiderdiep en het nieuwe provinciehuis zich behoedzaam aan de omgeving aan. Net als bij het museum is de grote massa verdeeld over kleinere gebouwen. Natalini, van de Waagstraat, voelt de maatvoering en ritmiek van de binnenstad volgens de Vrienden fenomenaal aan.

Maar Natalini bouwde ook een open ruimte vol en daar zijn Vrienden minder blij mee. Het overkappen van het straatje in de toekomstige Oostwand van de Grote Markt zit hen ook niet lekker. En het Forum al helemaal niet. „Veel te groot voor die bijzondere plek.” Net zoals het Prefecten­hof (stadskantoor) aan het Martinikerkhof en het Stadsbalkon voor het Hoofdstation de Vrienden totaal niet kunnen bekoren. Hoogbouw moet verboden worden in de binnenstad en een strook van 750 meter daaromheen.

Vrienden staan een plekgebonden wijze van bouwen voor, leren we in het boek. „Architecten moeten het DNA van de bouwplaats kennen voordat ze het ontwerp maken. Dat gaat niet om inspiratie door traditionele bouwstijlen, maar om transformatie of hergebruik van elementen die toen en nu nog functioneel waren of die we gewoon mooi vinden”, schreef architectuurcriticus Ids Haagsma in de bulletins.

*'Architecten moeten
het DNA van de
bouwplaats kennen'*

Maar een opinie blijft mensenwerk. Zelfs als flink is nagedacht over maat en schaal, hoog en laag, materiaal en kleur en groot en klein kun je van mening verschillen. „Ook binnen het bestuur”, biecht Sleyfer op. „Soms kun je met contrast iets heel bijzonders creëren, zoals het hoge glazen huis aan het Gedempte Zuiderdiep. Daar wordt verschillend over gedacht, maar we proberen niet op de persoonlijke toer te gaan. Niet mooi of lelijk dus, maar kijken of het goed past.”

Juridische procedures spande de stichting nooit aan. „We hebben tegen het Stadsbalkon de eerste stap gezet, maar niet doorgevoerd omdat Monumentenzorg akkoord ging. Toen had het geen zin meer. We hebben wel bezwaar gemaakt tegen het nieuwe bestemmingsplan dat merkwaardige bouwsels toestond. Ontwikkelaars mochten bestaande gebouwen slopen en vervangen door gebouwen die nog hoger waren dan panden in de buurt. Gelukkig is daar nu een zorgvuldige regeling voor.”

Die kwam vorige week aan de orde tijdens een lustrumdebat over de binnenstad, waar wethouder Roeland van der Schaaf (PvdA) aan deelnam. Hij nam het eerste lustrumboek in ontvangst en kreeg van Sleyfer het 'voordeel van de twijfel' voor het overleg dat het huidige stadsbestuur met de bevolking aan gaat. Op die avond, maar ook tijdens Let's Gro en elders. De pluim voor het stadsbestuur kwam te laat voor het boekje.